

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

**ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ  
ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ  
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Λ. ΠΙΕΡΡΗΣ**

**ΚΥΚΛΟΣ ΚΕ΄  
ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2011 - 2012**

**ΑΝΘΡΩΠΟΓΟΝΙΑ**  
Φυσική Ιστορία του Ανθρώπου που  
'Η  
Ανθρώπινη Φύση και Ανέλιξη  
(από τις Δυναμικές Πρωταρχές  
μέχρι την Ακμή της Τελειότητας)

**Κείμενο Σκέψης 1**

Πέρυσι εμβαθύνουμε στην ιστορική προβολή της κοσμικής τάξης. Ξεκινώντας από το απόλυτο δεδομένο του Είναι, συναγάγαμε τους θεμελιώδεις χαρακτήρες του Όντος, εν συνεχεία τη δομή της κοσμικής τάξης (ως προβολής του απόλυτου Είναι στον κόσμο της διαφοροποίησης και των φαινομένων), και τέλος την προβολή του απόλυτου Είναι στους νόμους της Ιστορίας (ως ρυθμού του γίνεσθαι, ως χρονική τάξη της ύπαρξης). Το διατυπώνω τώρα επιγραμματικά και αφηρημένα αλλά αυτή η «παραγωγή» από το Είναι στο Ον και από εκεί στην Τάξη, στη Δομή, στον Ρυθμό, μας οδήγησε σε μια αποκάλυψη του εσώτερου πυρήνα των ιστορικών εξελίξεων που οργανώνει τα γεγονότα της ιστορίας σε μια ενιαία σύλληψη και φωτίζει τη συνύπαρξη και ακολουθία τους – δηλαδή αποκαλύπτει το νόημά τους ή (που είναι το ίδιο για την κλασική αντίληψη) δείχνει τον νου της ιστορίας, αφού το ον νοεί και όχι κάποιο εξωγενές και αλλότριο υποκείμενο.

Ένα καίριο συμπέρασμα της θεωρητικής μας ανάλυσης και σύνθεσης ήταν ο εντοπισμός δυο νομοτελειών στη διαδικασία του ανθρώπινου χρόνου. Η μια λειτουργεί ως εσωτερικός νόμος του φυσικού ανθρώπου – ο ρυθμός της εκδίπλωσης του ανθρώπου ως όντος στην ιστορία. Η άλλη προστίθεται ως εξωτερική διαλεκτική (κατά την Ευρωπαϊκή σκέψη και ορολογία) μεταξύ του Είναι και του Υποκειμένου.

Ο πρώτος νόμος διατυπώνεται ως αυτορρυθμιζόμενη περιοδικότητα της εσωτερικής έντασης μεταξύ φυσικής τελειότητας και υπερφυσικής σωτηρίας, μεταξύ αγώνα κάλλους και λύτρωσης κάλλους, μεταξύ ιερού και άγιου. Ο δεύτερος νόμος εκφράζεται με την αγεφύρωτη αντίθεση του Υποκειμένου και του Όντος, του Τεχνητού απέναντι στο Φυσικό τόσο στην τελειότητα του φυσικού όσο και στη λύτρωσή του.

Ο εσωτερικός νόμος του φυσικού ανθρώπου δημιουργεί παλινδρόμηση και αμοιβαία έλξη της ψυχής μεταξύ εμμονής στη φύση με τον έρωτα του κάλλους και φυγής προς τη λύτρωση με τον έρωτα της αγιότητας ως υπερφυσικού κάλλους. Όσο η ψυχή κινείται προς τη μια κατεύθυνση τόσο φουντώνει η ροπή προς την άλλη και μάλιστα η ροπή αυτή είναι ανάλογη σε δύναμη προς τη θέση που έχει ο άνθρωπος την δεδομένη στιγμή στον αντίθετο άξονα. Πράγμα που αποτελεί τυπική περίπτωση και αρχέτυπο του νόμου απλής και αβίαστης αρμονικής ταλάντωσης.

Από το άλλο μέρος, ο εξωτερικός νόμος του αφύσικου υποκειμένου προκαλεί αλύτρωτη ένταση και ανικανοποίητο έρωτα του Υποκειμένου προς το Ον. Η γέφυρα εδώ δεν μπορεί να στηθεί, σπάει και το Υποκείμενο βυθίζεται στον πόντο της απειρίας, «υπάρχοντας» ανυπόστατα χωρίς αγκύρωση στο Ον.

Η οντολογική αυτή διατύπωση βρίσκει την επακριβή πραγμάτωσή της στην ιστορική πραγματικότητα της ασύζευκτης αντίθεσης του αρχαίου και του νεωτερικού, του κλασικού και του ρομαντικού, του Ελληνικού και του Γερμανικού. Το Ευρωπαϊκό Πνεύμα είναι στη ρίζα του, στη βάση του και στη δυναμική του ο Τευτονικός παράγων και ορίζεται από την ανεπίλυτη εναντιότητα μεταξύ του εαυτού του και του υπαρξιακά απαγορευμένου έρωτά του για το Κλασσικό. Εξ ου η Γερμανική ματαιότητα και η Ευρωπαϊκή τεχνητότητα. Όλα εξηγούνται.

Όλα, συμπεριλαμβανομένων και των πιο πρακτικών ζητημάτων και εξελίξεων των ημερών μας. Αυτή είναι η δύναμη και η γοητεία του Λόγου του Όντος.

Η Γερμανία για μια ακόμη φορά σηκώνει το βάρος των αμαρτιών της Ευρώπης. Μόνο που το μεταφυσικό πρόβλημα της Ευρώπης είναι βαθύτατα Γερμανικό πρόβλημα, και δεν θα μπορούσε να είναι αλλιώς αφού η ιστορική Ευρώπη είναι η Γερμανία και τα παιδιά του Γερμανικού από ξένες μητέρες.

Το βαθύτατο πρόβλημα της Ευρώπης είναι ότι ήγγικεν η ώρα για να πεθάνει το Τεχνητό

στην Ιστορία. Αν δεν πεθάνει θα σωρεύσει ανείπωτα δεινά στην ανθρωπότητα, μπροστά στα οποία ο τρόμος του 20ου αιώνα θα είναι παιχνίδι. Το πρόβλημα της Γερμανίας είναι ο ρομαντικός ηρωισμός του Υποκειμένου μόνου απέναντι στο Όν, του Siegfried ιστάμενου υπερήφανα απέναντι θεών και ανθρώπων. Η «Ευρώπη» είναι εγγενώς μια διακήρυξη Ασχήμιας – και μάλιστα στην παρακμή της ως εσχατόγρη η ασχήμια της είναι εφιαλτική που τα φτιασίδια της τεχνητότητάς της δεν μπορούν να κρύψουν. Ο Γερμανός αντίθετα έχει την άγρια ομορφιά του Βαρβαρικού, αντιφατικό πόλο έλξης κάθε ουσιωδώς κλασσικά πολιτισμένου. Δίπλα στην ματαιότητα του ανεκπλήρωτου έρωτα του Γερμανικού προς το Κλασσικό (στον Ρωμαντισμό δηλαδή ως πεμπτουσίας του Τευτονικού) υπάρχει και ο γόνιμος, αν και ατελέσφορος, έρωτας του Πολιτισμένου προς το Βαρβαρικό.

Ο Ελληνισμός δεν έχει σχέση με το Γερμανικό δράμα και την Ευρωπαϊκή κωμωδία. Το ότι η Ελληνική κοινωνία και το Ελληνικό Κράτος μετέχει στα Γερμανικά δρώμενα και τα Ευρωπαϊκά τεκταινόμενα, και συνεπώς τώρα επίσης στην παρακμή τους (εκθετικά πολλαπλασιασμένα λόγω του Ευρωπαϊκού πιθηκισμού των εγχωρίων elites), οφείλεται ακριβώς στον Μύθο της Ελληνικής Συνέχειας στο Ευρωπαϊκό Σύστημα. Ο Μύθος αυτός είναι ένας ΨευδοΜύθος γιατί συμβολίζει όχι μέρος της φυσικής τάξης, αλλά ακριβώς τη Ρομαντική Ουτοπία του Γερμανικού ανεκπλήρωτου πόθου προς το Κλασσικό. Η συνέχεια που φαντασιώνεται αυτή η ούτε κλασσική ούτε γερμανική μυθολογία έχει πραγματική βάση μόνο στη γενική χρονική ακολουθία των φαινομένων χωρίς ουσιώδη ρυθμολογία, με επιπλέον στοιχείο τον μη-Ελληνικό, Ρομαντικό Έρωτα για τον οποίο τόσο πολύ έχω μιλήσει, όχι, όπως πια καταφαίνεται, χωρίς βαθύ λόγο. Αυτό το τελευταίο στοιχείο είναι που διαφοροποιεί τη σχέση του Ευρωπαϊκού προς το Κλασσικό Ελληνικό από εκείνη του τελευταίου προς, φερ' ειπείν, το αρχαίο Αιγυπτιακό. Αυτό το πρόσθετο στοιχείο δημιουργεί αφενός ένα συν συστηματικής εξάρτησης, αφαιρεί όμως πολύ περισσότερα λόγω του αφύσικου, και άρα παραγωγού τεχνητότητας, και άρα εγγενώς αποσταθεροποιητικού χαρακτήρα του.

Ο ΨευδοΜύθος του ΕλληνοΕυρωπαϊσμού είναι μια ιδεοληψία που για την Ευρώπη ήταν συστατική του ιστορικού είναι της, αλλά για τον ΝεοΕλληνισμό ήταν καταστροφική. Πολιτιστικά ευνοούχισε τον ΝεοΕλληνισμό και τον απονεύρωσε ώστε να γίνει Ευρωπαϊκός πίθηκος. Αποδυνάμωσε με τον μηχανικό μιμητισμό του Ευρωπαϊκού κάθε φυσική ροπή επίτευξης σύνθεσης ταυτότητας από τα οικεία πολιτιστικά, ιστορικά και γεωπολιτικά στοιχεία της κοινωνίας μας, και επίσης αποσταθεροποίησε κάθε δυναμική δημιουργίας ευσταθούς ταυτοτικής ισορροπίας. Η συνεπακόλουθη κρίση μόνιμης ταυτότητας του ΝεοΕλληνισμού εκφράζεται σε όλα τα πεδία της ανθρώπινης λειτουργικότητας, ατομικά και συλλογικά. Το Κράτος δομήθηκε με ευρωπαϊκά πρότυπα και ταχύτητα μετέπεσε στο Κωλεττικό έκτρωμα που υποφέρουμε μέχρι σήμερα. Το οικονομικό σύστημα είναι ανελεύθερο και οδήγησε σε διαπλεκόμενη με την πολιτική εξουσία οικονομική ολιγαρχία. Η κεντροποίηση ενός διαφοροποιημένου με την αρχή της εντοπιότητας κοινωνικού συνόλου κατέληξε αναπόφευκτα σε φεουδαρχική δόμηση των ανθρώπινων συσχετισμών και σε μόνιμα ανορθολογική κατανομή ρόλων και πόρων, με έντονο και εντεινόμενο χαρακτήρα Αναξιοκρατίας και Φαυλοκρατίας, συστηματικής αναξιοτητας και καθολικής διαφθοράς. Στρατηγικά, και για το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, επικράτησαν δόγματα άκρως αντίθετα προς το εθνικό συμφέρον της Χώρας καλυπτόμενα κάτω από διάτρητο μανδύα υπερεθνικισμού και καλύπτοντα με τη σειρά τους αδιαφανή συμφέροντα δοσιλογισμού και υποτέλειας των elites της χώρας.

Περιτρεπομένων των καιρών ήλθε επί τέλους η κατάλληλη στιγμή να γκρεμίσουμε το

Είδωλο του ΕλληνοΕυρωπαϊσμού. Είναι το σπουδαιότερο προαπαιτούμενο της σωτηρίας της χώρας. Τα άλλα αναγκαία και ικανά μέτρα για αυτόν τον ιερό σκοπό έπονται με μαθηματική ακρίβεια από αυτή τη λυτρωτική πράξη πατροκτονίας – σκοτώνουμε τον συστατικό ιδεοληπτικό μύθο του ΝεοΕλληνισμού που έφθασε στο *reduction ad absurdum* με τη Μεταπολίτευση. Ο φόνος είναι τόσο ευκολότερος όσο η Ευρώπη τώρα ευρίσκεται στην παρακμή της, και το τεχνητό στη γεροντική ασχήμια του είναι ανυπόφορα απωθητικό! Ο Απόλλων επιτάσσει αυτή την άγια πατροκτονία. Το Είδωλο κείται πεπτωκός. Από το άλλο και πρακτικότερο μέρος, έχω πολλές φορές εξηγήσει τη μοναδική οδό ανάταξης της χώρας και στις οικονομικές, πολιτειακές, στρατηγικές διαστάσεις της εκτός των πολιτιστικών, αλλά σε στενή συνάρτηση με αυτές.

\*\*\*

Την περασμένη Πέμπτη άρχισε ο νέος ΚΕ΄ Κύκλος των Σεμιναρίων μας, προγραμματισμένος για όλη την περίοδο 2011-12. Πατώντας γερά στις περυσινές αναλύσεις θα εμβαθύνουμε στην κομβική σημασία του Κλασσικού Ελληνισμού ως Επανάστασης του Λόγου. Θα την τοποθετήσουμε ως μοναδικό γεγονός στη φυσική ιστορία του ανθρώπου, στην κίνησή του δηλαδή μέσα στον χρόνο προς επίτευξη του τέλους του, της οικείας του τελειότητας. Ιστορία είναι ακριβώς αυτή η κίνηση του ανθρώπου προς το οικείο τέλος του. Χρόνος είναι η τροπικότητα που καθιστά δυνατή αυτή την κίνηση και συνεπώς την επίτευξη της εντελέχειας του ανθρώπου. Εφέτος θα αρχίσουμε με την προϊστορία αυτής της μοναδικής Επανάστασης του Λόγου, ξεκινώντας από τις παλαιολιθικές πρωταρχές. Θα διαγράψουμε έτσι την πορεία της αυτοπραγμάτωσης του Νου από την πρώτη διαφοροποίηση του ανθρώπου από τα άλλα ζώα μέχρι την ακμή του τέλους του, της τελειότητάς του, στον Χρυσούν αιώνα της Αθήνας. Η ιστορικοφιλοσοφική περιήγησή μας θα φθάσει μέχρι το 400 π.Χ. Στον επόμενο ΚΣΤ΄ Κύκλο της περιόδου 2012-13 θα συνεχίσουμε από εκεί και μετά, από τον Ύστερο Κλασικισμό μέχρι το τέλος του Αρχαίου Κόσμου. Ξεκινήσαμε στο πρώτο Σεμινάριο με την αφηρημένη, φιλοσοφική τοποθέτηση του προβλήματος Άνθρωπος για να βάλουμε στο σωστό πλαίσιο το εγχείρημα της ιστορικογενετικής προσέγγισής του.

Το θεμελιώδες πρόβλημα είναι το πρόβλημα της ουσίας. Το ερώτημα της ουσίας είναι το ερώτημα για το περιεχόμενο του όντος, τι είναι αυτό που είναι. Το θεμελιώδες πρόβλημα δεν είναι το ότι του είναι (το γεγονός ότι υπάρχει ον) αλλά το τι του είναι (τι είναι αυτό που υπάρχει). Το γεγονός του είναι, είναι το απόλυτο δεδομένο, η απόλυτη αρχή οντολογική και γνωσιολογική. Ούτε μπορεί να υπάρχει το μη είναι, ούτε μπορεί να νοηθεί και να λεχθεί. (Παρμενίδης – στου οποίου τη σκέψη εμβαθύνουμε ενδελεχώς στην αρχή των περυσινών μας Κύκλων, και παραπέμπω στα σχετικά Κείμενα Εργασίας, αναρτημένα στο [www.philosophical-research.org](http://www.philosophical-research.org), section: Seminars).

Θέτουμε το πρόβλημα της ουσίας όχι στο επίπεδο του απόλυτου είναι (πρώτο μέρος του Παρμενίδειου ποιήματος) αλλά σε αυτό του Κοσμικού είναι (δεύτερο μέρος), στην οντολογία των συνδιατεταγμένων πολλών όντων μέσα στο σύστημα της κοσμικής τάξης, εντός του «Κόσμου».

Το ερώτημα της ουσίας ερωτά τι είναι το όν (τι είναι αυτό που υπάρχει) υπό μια όλως ειδική έννοια. Το όν έχει προσδιορισμούς που ενώ το χαρακτηρίζουν, δεν ορίζουν την ουσία του. Άρα το «τι εστί;», το τι είναι εν γένει, δεν θέτει από μόνο του το ερώτημα της ουσίας. Έχω επανειλημμένα μιλήσει για το συστατικό κλασικό Ελληνικό βίωμα κατά το οποίο το

Κάλλος, ως έσχατο τέλος και επομένως ως θεμελιωδέστερη πραγματικότητα, παράγει την θεμελιώδη δυναμική της κοσμικής τάξης. Ο Έρως είναι υπέρτατη δημιουργική κοσμογονική αρχή και ο Έρως είναι έρως του καλού. Φιλοσοφικότερα εκπεφρασμένο το βίωμα ορίζει το κάλλος ως ουσία των όντων. Το τέλος του όντος, η τελειότητα της φυσικής του ύπαρξης, είναι η ουσία του.

Αυτή είναι η βαθύτερη ερμηνεία του Αριστοτελικού τεχνικού όρου για την ουσία, το τι ήν είναι, τι ήταν για να είναι ένα πράγμα. Ποια είναι η οντολογική υπεσχημένη ολοκλήρωσή του. Αυτό που ήταν για να είναι ένα ον είναι η τελειότητά του, το τέλος του, το άκρο κάλλος της ύπαρξής του, όταν η συστατική του αρμονία έχει αρθεί στον υπέρτατο συντονισμό της. Το άνθος της ακμής ενός όντος είναι η εσώτατη ουσία του. Η ιδέα είναι η ουσία του όντος, το πραγματικό ιδεώδες είναι η ουσία της πραγματικότητας και η εσωτερική νομοτέλειά της. Γιατί η ουσία είναι η θεμελίωση της δυναμικής του όντος, από αυτήν αντλεί την ισχύ του κάθε τι που υπάρχει, το καθένα από την οικεία ουσία. Αυτή είναι και η φύση του, η φύτρα και ανάπτυξή του. Στο σπέρμα υπάρχει η τελειότητα του όντος ως η εσωτερική δυναμική του και αυτή είναι που το άγει και το σύρει κατά την ύπαρξή του προς την τελείωσή του.

Τώρα αν και ίδια είναι η ουσία κάθε μερικού όντος ενός ορισμένου είδους, η ουσία αυτή δεν πραγματώνεται στην ολοκληρία της και στην τελειότητά της σε κάθε ον που ορίζεται από αυτήν. Οι αναγκαίες συνθήκες της κοσμικής ύπαρξης προκαλούν διαφοροποίηση στον τύπο και τον βαθμό πραγμάτωσης της κοινής ουσίας στα ποικίλα άτομα του αυτού είδους. Και πρώτα από όλα υφίσταται μεταφυσική αδυνατότητα πλήρους υλοποίησης της ουσίας σε ένα άτομο. Ένα μερικό ον που θα εταυτίζετο απολύτως με την ουσία του θα αναιρούσε την οντολογική διάκριση κοσμικής ύπαρξης και νοητής ουσίας. Δεύτερον, ο τρόπος που αυτή η μεταφυσική δυνατότητα εκφράζεται κάνει φανερό τον φαντασιακό χαρακτήρα της απορίας «γιατί να υπάρχει διάκριση και διάσταση μεταξύ ουσίας ως ορίζοντος και συγκεκριμένου όντος ως οριζομένου;». Οι συνθήκες της κοσμικής ύπαρξης (χώρος, χρόνος, ύλη) εισάγουν διαφοροποιήσεις σε κάθε ορίζουσα δράση κάθε ουσίας μέσα στον Κόσμο. Οι συνθήκες αυτές κατά τη γένεση ενός όντος δημιουργούν μια συγκεκριμένη εξειδίκευση της πραγματούμενης ουσίας, ένα συγκεκριμένο ιστόγραμμα δυνατοτήτων στο συγκεκριμένο άτομο του είδους, ένα ιστόγραμμα που είναι μέρος της ολοκληρίας τελειότητας της απολύτου ουσίας του. Και εν συνεχεία, οι συνθήκες αυτές προκαλούν επιπλέον τροποποιήσεις εν συνεχεία στην ανέλιξη του πράγματος προς το τέλος του, υπό τη μορφή διαφοροποιήσεων στο αρχικό ιστόγραμμα δυνατοτήτων.

Το πραγματοποιούμενο ιστόγραμμα που προσδιορίζει την ταυτότητα του ατόμου έχει συνεπώς αυξημένο βαθμό διαφοροποίησης. Στο οποίο γεγονός, ειδικότερα, συντείνει ο αγώνας αριστείας μεταξύ των ατόμων του είδους και μεταξύ αυτών και του περιβάλλοντός τους, στο πλαίσιο της αναλλοίωτης κοσμικής τάξης. Είναι η κίνηση των ατόμων προς την τελειότητά τους (δηλαδή η διαδικασία πραγμάτωσης της ουσίας τους) που προσαρμόζεται στην αδιατάρακτη αρμονία της κοσμικής ύπαρξης μέσα στον «Κόσμο» του φυσικού όντος – και όχι αντιστρόφως η κοσμική τάξη που προσαρμόζεται στον αγώνα των όντων προς μέγιστη και βέλτιστη οντολογική κατάφαση της ουσίας τους. Και αυτός ο Μέγας Νόμος έντονα διαφοροποιεί τα άτομα στον ουσιώδη προσδιορισμό τους. Αυτός ο Μέγας Νόμος αποτελεί την Μοίρα των μερικών όντων.

Και μετά τη θεωρία της κοσμικής ουσίας πάμε στο πρόβλημα άνθρωπος.

Ποια είναι η ουσία του ανθρώπου; Τι τον ξεχωρίζει ουσιαστικά από κάθε άλλο είδος

ύπαρξης;

Προς χάριν μιας οντολογικής μεθόδου κάνω τετρακτύν βημάτων.

A/ Μαζί με το Είναι, είδαμε πέρυσι, τίθεται η νόηση του Είναι. Στο απόλυτο δεδομένο, datum, του Είναι, συστοιχεί αναγκαία το νοείν, ειδάλλως το είναι δεν θα ήταν απόλυτο δεδομένο. Το νοείν όμως δεν μπορεί να είναι έτερο από το είναι, γιατί εκτός του είναι δεν υπάρχει τίποτα. Η αναγκαία ταύτιση νοείν και είναι (Παρμενίδης) ανοίγει την οδό κατανόησης του προβλήματος του ανθρώπου.

Το ον νοεί. Και το ον νοεί εαυτό. Υποκείμενο και αντικείμενο του νοείν ταυτίζονται, ακριβώς όπως το υποκείμενο και το κατηγορούμενο του είναι. Αυτό βέβαια είναι μια γραμματολογική διατύπωση, αλλά το βασικό είναι ότι η ύπαρξη καθορίζεται απολύτως από δύο μεταφυσικές ταυτολογίες, που συμπίπτουν σε μία! Δεν υπάρχει Υποκείμενο (Νους εν προκειμένω) εκτός του Είναι που νοεί το είναι. Η έννοια ενός ανεξάρτητου Υποκειμένου που ρίχνει τον νοερό προβολέα στην πραγματικότητα και την «βλέπει», είναι ένα φανταστικό παράγωγο κάποιας ρήξης του ανθρώπου από την πραγματικότητα. Και αυτό είναι μόνο πολιτιστική ερμηνευτική. Διότι στο οντολογικό θεμελιώδες επίπεδο, δεν νοείται καν η έννοια αυτή. Δεν μπορεί να νοηθεί, ακριβώς όπως δεν μπορεί να νοηθεί και η υπόσταση κάποιου άλλου από το Ον, η υπόσταση του μη-είναι. Τέτοιες «έννοιες» είναι α-νόητες και ανυπόστατες.

«Το ον νοεί εαυτό». Δεν πρόκειται μόνο περί του ότι νους, γνώση και αίσθηση είναι αναγκαία νους, γνώση και αίσθηση τινός. Η φαινομενολογική αναφορικότητα και προθετικότητα της αντίληψης δεν εξαρκεί για να αποδώσει την ουσία της. Η ορίζουσα ιδιότητα της αντίληψης, η ουσία της είναι ότι η αντίληψη είναι σύλληψη του όντος από τον εαυτό του. Το ον αντιλαμβάνεται τον εαυτό του. Δηλαδή τίθεται ως απόλυτο δεδομένο στον εαυτό του, ο οποίος εαυτός του είναι το απόλυτο μεταφυσικό δεδομένο. Ο κλασσικός Λόγος είναι πέρα από τον λογικό ή εμπειρικό Υποκειμενισμό της Νεωτερικότητας (Descartes ή Hume), πέρα από τον υπερβατικό Υποκειμενισμό της «Κριτικής» Φιλοσοφίας (Kant), πέρα από τον μεταφυσικό Υποκειμενισμό του «Πνεύματος» (Hegel), πέρα από τον διωρθωμένο Υποκειμενισμό της Φαινομενολογίας (Husserl), και πέρα από τον έσχατο Υποκειμενισμό του Υπαρξισμού (Heidegger, Sartre). Είναι απλά πέρα και πάνω από το Ευρωπαϊκό πνεύμα.

«Το ον νοεί εαυτό» είναι λοιπόν το αρχετυπικό μοντέλο για κάθε γνώση και αίσθηση. Κάθε γνώση είναι μια ταύτιση προς το γνωριζόμενο. Και κάθε ταύτιση είναι ενός πράγματος με τον εαυτό του.

Το ον αισθάνεται τον εαυτό του και γνωρίζει τον εαυτό του, όπως και νοεί τον εαυτό του. Αισθάνομαι τον αέρα γιατί ο αέρας μέσα μου ταυτίζεται με τον αέρα έξω μου. Ο αέρας αισθάνεται τον εαυτό του, όταν «εγώ» αισθάνομαι τον αέρα.

B/ Μεταξύ αίσθησης και νου, μεταξύ δηλαδή αισθητού και νοητού, μεταξύ ζώων και θεών (ή αγγέλων στη νεότερη θρησκευτικότητα), υπάρχει ο λόγος και υπάρχει ο άνθρωπος. Και ο λόγος είναι το ουσιώδες ιδίωμα του ανθρώπου. Ο άνθρωπος είναι έλλογο ον. Ιδού ο όρος της ουσίας του και το πρόβλημά του.

Ο νους συλλαμβάνει το όλον ως ενότητα, την ενότητα ως ταυτότητα, την ταυτότητα ως απόλυτο είναι, το είναι ως αναγκαίο, το σταθερό ως αμετάβλητο. Ο Λόγος όμως διαρθρώνει και διεκπεραιώνει. Ο Λόγος συλλαμβάνει το όλον ως μέρη εν ολοκληρώσει, την ενότητα ως διαφοροποίηση εν συνθέσει και αρμονία, την ταυτότητα ως ετεροίωση επί κοινής βάσης και με την ίδια ρίζα, το είναι ως σταθεροποιημένη ενδεχομενικότητα, το σταθερό ως νομοτελειακή μεταβολή, ως κίνηση με τάξη και ρυθμό. Είδαμε πέρυσι ότι ο Λόγος του Όντος

είναι η Κοσμική Τάξη. Ο Λόγος λοιπόν αναφέρεται σε δομή και αρμονία, σε ενότητα πολλών, σε ολοκλήρωση του διαφοροποιημένου, στο σταθερό της μεταβολής, στο αναγκαίο μέσα σε έναν κόσμο ενδεχομενικότητας. Ο Λόγος της σκέψης αναλύει και συνθέτει. «Ο κίων είναι λεπτός». Η ιδέα του στηρίγματος μιας οροφής και η ιδέα της λεπτότητας διακρίνονται και συνδέονται στη λογική αυτή σκέψη και πρόταση. Η ανάλυση και σύνθεση μπορεί να προχωρήσει. Άλλο είδος στηρίγματος οροφής είναι ο κίων σε έναν αρχαίο ναό και άλλο στον κεντρικό ιστό μιας καλύβας ή στην υποστύλωση μιας αίθουσας. Και η λεπτότητα ενός αρχιτεκτονικού στηρίγματος σχετίζεται με περίπλοκα συστήματα αναλογιών, διαφορετικά κατά περίπτωση. Όλα αυτά μπορούν είτε να υπονοούνται είτε να διαρθρώνονται περισσότερο και περισσότερο. Η αρχή είναι η ίδια.

Η διάρθρωση συμβαίνει και στον χρόνο. «Το Μεγαρικό Ψήφισμα ήταν αφορμή για την κήρυξη του Πελοποννησιακού Πολέμου». Η πρωτογενής χρονική ακολουθία διαφοροποιείται εν συνεχεία σε διαφορετικές δομές οργάνωσής της, αναλόγως του εάν το Ψήφισμα θεωρηθεί ως αφορμή, ως απλό προηγούμενο ή και ως αιτία της έκρηξης του Πολέμου, που και αυτού του πολέμου η ανάλυση έχει σχέση με τον τύπο της χρονικής ακολουθίας της περιλαμβανομένης στην παραπάνω σκέψη-πρόταση.

Ο Λόγος του Όντος διαρθρώνει την δομή του όντος, ών η τάξη των διατεταγμένων όντων. Έτσι ο λόγος του Ηρακλείτου, ταυτιζόμενος προς τον κοινό Λόγο κατά τον οποίον γίνονται πάντα όσα γίνονται (B1DK. Γινόμενων γάρ πάντων κατὰ τὸν λόγον τόνδε. Cf. Κατὰ Ιωάννην Ευαγγέλιον, 1,3: πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν) αναλύει το κάθε πράγμα κατὰ την φύσιν του: ἐγὼ διηγεῖμαι κατὰ φύσιν διαιρέων ἕκαστον καὶ φράζων ὅκως ἔχει (B1DK).

Γ/ Η σκέψη, όταν διαρθρώνεται σε λόγο, δεν αναπαριστά απλώς τη δομή της πραγματικότητας, αλλά ταυτίζεται προς αυτήν. Σκέπτομαι εν λόγω τη δομή του όντος (την κοσμική τάξη, τον Λόγο του Όντος) θα πει η δομή του όντος φανερώνεται κατὰ τον βαθμό που διαρθρώνεται στον λόγο. Το ον σκέπτεται ελλόγως θα πει πάλι, το ον φανερώνεται, αποκαλύπτεται αναλυτικά και συνθετικά, εν ολοκληρωμένη διεξόδω.

Αυτό που κάνει τον σύγχρονο άνθρωπο να παρανοεί τους βασικούς αυτούς οντολογικούς συσχετισμούς στη νόηση, γνώση και αίσθηση, είναι το ότι είναι παρακεκομμένος, αποκομμένος από το ον και την πληρεξουσιότητά του. Αυτή είναι η άγουσα αιτία στην αμαρτία του. Έχει επενδύσει σε ένα φάντασμα του μη-όντος, στο χωριστό Υποκείμενο. Παραπλανάται όμως και προφασίζεται στην λήθη του του όντος από κάτι αληθοφανές που είναι ότι στον λόγο προεξεχόντως φαίνεται να εμφιλοχωρεί ιδιαίτερα η δυνατότητα του λάθους. Ο νούς ή νοεή ή δεν νοεή το νοητό, χωρίς τρίτον τι ενδιάμεσο και μεικτό. Και νόησις μη νοούσα δεν είναι νόησις, ακριβώς όπως ον που δεν υπάρχει δεν είναι ον. Αλλά η έλλογος σκέψις φαίνεται να είναι εγγενώς επισφαλής κατὰ το πνεῦμα της νεωτερικότητας. Εξ άλλου, το σφάλμα φαίνεται να προϋποθέτει μια μη ταυτωτική θεωρία της σκέψης. Δυο διαφορετικά πράγματα (η πραγματικότητα και η σκέψη περί αυτής) αν ταιριάζουν δίνουν αληθή λόγο, αν δεν ταιριάζουν ψευδή. Αυτή η *adaequatio* (ή μη) σκέψης και πραγματικότητας ευρίσκεται στη βάση κάθε νεωτερικής γνωσιολογίας. Και αυτή φαίνεται να απαιτεί ένα σκληρό διαχωρισμό γιγνώσκοντος υποκειμένου και γιγνώσκόμενου αντικειμένου.

Τελείως αντίθετη είναι η κλασσική σύλληψη. Το γεγονός ότι η ερμηνευτική της δυνατότητας του ψεύδους και του γνωστικού σφάλματος ταλαιπώρησε τόσο πολύ την κλασσική σκέψη αποδεικνύει ότι γι' αυτήν η δυνατότητα του σφάλματος είναι ένα παράδοξο. Αυτή η δυνατότητα θέλει δύσκολη εξήγηση, και όχι η δυνατότητα της αλήθειας, όπως αντιστρόφως

συμβαίνει στη νεωτερική σκέψη. Ανωμαλία είναι το σφάλμα, η αλήθεια είναι η φυσική κανονικότητα του λόγου. Δεν θέλει εξήγηση ο αληθής λόγος αλλά η ψευδής σκέψη. Δεν θέλει εξήγηση το είναι, αλλά το πώς μπορεί η σκέψη να υποθέτει ότι το μη-ον είναι.

Δ/ Και να η κλασσική λύση του παραδόξου.

Το ον σκέπτεται. Η Κοσμική Τάξη, ο Λόγος του Όντος, η δομή των πραγμάτων και ο ρυθμός των συμβάντων αποκαλύπτεται στα κατά μέρος του και στα γενικότερά του. Αλλά όπως η πραγμάτωση της ουσίας στον κόσμο υπόκειται σε παραμέτρους πληρότητας και βαθμού που καθορίζονται από τις αναγκαίες συνθήκες της κοσμικής ύπαρξης, έτσι και η φανέρωση της δομής του όντος επηρεάζεται από αυτές τις συνθήκες.

Το ον σκέπτεται τον εαυτό του. Και ο Λόγος του Όντος είναι αναγκάως αληθής. Το Ψεύδος συνεπώς, όπου υπεισέρχεται, αποτελεί τον επηρεασμό της φανέρωσης του όντος από τη μερικότητα της ύπαρξης στην οποία το ον αποκαλύπτεται. Δηλαδή από τη διαφοροποίηση του μερικού όντος από την απόλυτη ουσία του. Δηλαδή από την οντολογική σχετική ελαττωματικότητα της φυσικής ύπαρξης.

Το ψεύδος οφείλεται στο ότι ο καθρέφτης στον οποίο το ον φανερώνεται δεν είναι καλής ποιότητας. Παραμορφώνει. Και ο καθρέφτης είναι το μερικό ον. Όσο το μερικό ον προσεγγίζει την ουσία του, τόσο η απεικόνιση της πραγματικότητας, η αποκάλυψη του όντος, είναι ακριβέστερη.

Στην περίπτωση λοιπόν του ανθρώπου, που είναι το ον που ιδίως σκέπτεται (σκέψη σε αντίθεση προς την αίσθηση και την καθαρή νόηση), η ταύτισή του (της ψυχής του) προς το ον δίνει αληθή σκέψη, λόγο της αλήθειας. Και αφού η ιδιαίτερη φύση του ανθρώπου είναι λογική, όσο επιτυγχάνει την ουσία του στην τελειότητά της, τόσο αληθεύει. Η σκέψη του ταυτίζεται με τον αντικειμενικό Λόγο του Όντος. Η παραμόρφωση του ψεύδους συμβαίνει, όταν συμβαίνει, λόγω της απόκλισης του συγκεκριμένου ανθρώπου από την ουσία του. Η ουσία είναι η αυτή για το είδος άνθρωπος. Άρα όσο η σκέψη του μερικού ανθρώπου ταυτίζεται προς τον Λόγο του Όντος, τόσο ταυτίζεται προς τον Κοινό και τον Αυτό Λόγο. Όσο απομακρύνεται έχει δική του σκέψη, ίδια φρόνηση – και έτσι πλανάται. Δική του, υποκειμενική, θα πεί πλανερή: κοιμάται και βλέπει όνειρα, λέει ο «σκοτεινός» Εφέσιος, ακριβώς όταν νομίζει ότι είναι ξύπνιος και έξυπνος. Κατά την αφοριστική διατύπωση του Ηρακλείτου (του οποίου τη θεωρία θα μελετήσουμε ενδελεχώς στη θέση της αργότερα): Του λόγου δ' εόντος ξυνού ζώουσιν οι πολλοί ως ιδίαν έχοντες φρόνησιν» (B2 DK. Cf. B1).

Και εδώ έγκειται η κλασσική πλήρης διάλυση του Ευρωπαϊκού Υποκειμενισμού. Το Υποκείμενο για το κλασσικό είναι η ελαττωματικότητα του μερικού όντος σε σχέση προς την τελειότητα της ουσίας του. Άρα και η συνείδηση και η αυτοσυνείδηση του Υποκειμένου εντάσσονται στην ίδια οντολογική ελαττωματικότητα. Είναι φαντασιακές προβολές του όντος στο παραμορφωτικό κάτοπτρο της μερικότητας και ελαττωματικότητας.

Κάθε υποτίμηση της αυτοσυνειδησίας (και μάλιστα θεμελιώδης και οντολογική) είναι έγκλημα καθοσιώσεως για την Ευρωπαϊκή Νεωτερικότητα. Είναι αντιθέτως κατά το κλασσικό απαραίτητη προϋπόθεση *sine qua non* για να πορευθούμε την οδό της αλήθειας. Ο άνθρωπος ως άνθρωπος δεν ορίζεται από κάποια (υπερβατική) υποκειμενική αυτοσυνειδησία. Αυτό είναι απατηλό συναίσθημα διάθλασης της οντολογικής πραγματικότητας. Ο άνθρωπος ορίζεται ως άνθρωπος από την ταύτισή του προς τον Λόγο του Όντος, κοινό και αντικειμενικό και σκληρό όσο το Ον.

Και με την εκφώνηση αυτού του θείου λόγου του όντος η μαγική φαντασμαγορία του ευρωπαϊκού πολιτισμού και πνεύματος καταρρέει σαν το κάστρο και τους κήπους του

Klingsor μπροστά στον Parsifal, τον νέο Καλό, τον καθαρό Έφηβο της Φύσης που συνειδητοποιεί την αρρώστια του τεχνητού πολιτισμού του Υποκειμένου και προφέρει την τελεστική επωδή που τον εξαφανίζει καταργώντας την μαγεία του: Δεν Υπάρχεις!

\*\*\*

Και να λοιπόν γιατί μετά λόγου γνώσεως ξεκινήσαμε πέρυσι με τον Παρμενίδα! Για να αποκληρώσουμε το νόθο τέκνο του κλασσικού!

Η νέα σειρά των σεμιναρίων μας συνεχίζεται αυτήν την Πέμπτη, 17 Νοεμβρίου του σωτηρίου έτους 2011, στις 8.30 το βράδυ, με την δεύτερη συνάντησή μας όπου θα αρχίσουμε την γενετική μελέτη της ανέλιξης της ανθρώπινης φύσης.

Θέμα μας θα είναι:

**Σπήλαιο – Χωριό – Πόλις:  
ο Άνθρωπος μέσα στην Φύση, με την Φύση, Νέα Φύση.  
(Πριν και Μετά την Νεολιθική Επανάσταση)**

Οι συναντήσεις των Σεμιναρίων γίνονται στην Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάρου Λόγου και Τέχνης, Πλατεία Γεωργίου Α', 2ος όροφος.

Μετά την ομιλία ακολουθεί διεξοδική, ανοικτή συζήτηση.

Η είσοδος είναι ελεύθερη.